

PIHT

Piht on usutalituse, kus usklik tunnistab vaimuliku juuresolekul Jumalale oma patud ja vaimulik kuulutab Jumala nimel talle pattude andeksandmist. See, mida vaimulik pihi käigus kuuleb, jääb ainult tema teada ja vaimulik ei tohi seda kõrvalistele inimestele avaldada.

- **Juriidiline külg.**

Piht on osa kristlikule religioonile omasest usutalitusest, millele rakendub põhiseaduses sätestatud usuvabaduse kaitse (§ 40) ja EV tunnustab pihisaladuse kaitset mitmes seaduses.

- Kirikute ja koguduste seaduse § 22 sätestab: „Vaimulik ei või avaldada temale erapihil või hingehoidlikul vestlusel usaldatut, samuti isikut, kes erapihil või hingehoidlikul vestlusel käis“.
- Kriminaalmenetluse seadustiku § 72 lõike 1 punkt 1 sätestab, et Eestis registreeritud usuorganisatsiooni vaimulikul on õigus tunnistajana keelduda kutsetegevuses teatavaks saanud asjaolude kohta ütlushi andmast.
- Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 256 lõige 1 sätestab, et Eestis registreeritud usuühenduse vaimulikku ega tema abipersonali ei või üle kuulata asjaolude kohta, mis talle usaldati seoses hingelise hoolekandega.

Pihisaladuse pidamise nõue rakendub hetkest, kui inimene avaldab vaimulikule soovi pihtida.

Riik käsitleb pihisaladust ja hingehoidlikul vestlusel avaldatut ühtmoodi, kuna pihti võib mõnes kristlikus või kristlusest väljakasvanud uskkonnas mõista ka nii, et see põimub hingehoidliku vestlusega ja hingehoidlikul vestlusel on pihitalitusega sarnane karakter (vrd kirikute ja koguduste seaduse § 22).

Hingehoidja kutsestandard: <https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10491333>

- **Pihi mõiste erinevates kirikutes.**

Katoliku kirik – piht on sakrament ehk armu vastuvõtmise vahend. Vähemalt kord aastas.

Piht on mõeldud hinge tervendamiseks ja Jumala armu omandamiseks.

Preester võtab pihi vastu *in persona Christi* ja Jh.20:22-23 alusel „võtmete meelevallaga“ (Mt.16:17-20) kuulutab absoluutsiooni patukahetsejale. Inimeselt nõutakse kolme tingimuse täitmist: kahetsus, patutunnistus, patukahetsusteod. Kindel pihi alustamise vorm.

Ortodoksi kirik – pihitakse preestrile, vaimulikule isale, „vanakesele“, reeglina kirikus.

Soovitatakse pihtida enne armulauda või paastuajal, mungad pihivad sageli iga päev.

Toimub ka ühine pattude tunnistamine (vt.Tn.9:1-19).

Protestantlikud kirikud – pattude tunnistamine otse Jumalale (1.Jh.1:9), ühine patutunnistus jumalateenistusel, kristlasi julgustatakse siiski tunnistama oma patte ka inimese ees (Jk..5:16) kuna usutakse „kõigi usklike preestriametisse“.

Martin Luther ei tunnistanud pihti sakramendina, aga pidas seda väga vajalikuks praktikaks.

- **Teoloogiline külg.**

Reeglina toimub protestantlikes kirikutes pigem hingehoidlik töö ja piht on üks osa sellest.

Jk.5:16 Tunnistage siis üksteisele patud üles ja palvetage üksteise eest, et te saaksite terveks!

1.Jh.1:9 Kui me oma patud tunnistame, on tema ustav ja õige, nõnda et ta annab andeks ...

Joseph Prince „Määratud valitsema“ õpetab, et 1.Jh.1.ptk on kirjutatud gnostikutele (lk.97) ja et kristlane peab tunnistama oma patte kuna talle on andeks antud, mitte selleks, et andeks saada (lk.94-95). Uskliku mineviku, oleviku, tuleviku patud olevat kõik ette andeks antud.

UT ei õpeta kusagil, et Jumal andestab patte, mida ei tunnistata ja millest meelt ei parandata.

Kogu UT õpetab seda, et kristlastele tasutakse nii hea kui halva eest, mida nad on teinud.

Jh.20:23 Kellele te iganes patud andeks annate, neile on need andeks antud ...

Laul 51 Taaveti „piht“ Jumala ees. NB! Ta tunnistas prohvet Naatani ees samuti oma patte.

- **Praktilised küsimused.**

Pihi kuulajate supervisioon. Kas see peaks olema kohustuslik, et tal, kellele pihitakse on endal ka olemas võimalus kellega rääkida. Mõtlen just supervisiooni tüüpi, kus saadaks kokku ja arutatakse olukordi. Usun et see on minu meeskonnale kindlasti vajalik, et teada ja saada tuge kuidas noortega õigesti ümber käija.

Supervisioon on hädavajalik hingehoidja jaoks. Peab saama peegeldada ja tegeleda enda hinge hügieeniga. Isiklikke ja intiimseid küsimusi tuleks arutada anonüümselt.

Kui palju ja kuidas me saame meeskonnana noorele olemas olla?

Tuleb arvestada nii ajakasutuse ja energia kasutusega.

Pastori pereasjad peavad korras olema (1.Ti.3:3-4), see eeldab ka piisvalt aega nende jaoks.

Alati on oht, et me hakkame enesele aru andmata elama kellegi teise elu.

Ap.6:2 See ei sobi, et me Jumala sõna kõrvale jättes hoolitseme toidulaudade eest.

Ef.5:15-17 Pidage aega kalliks ja ärge olge rumalad (vt.Kl.4:5).

L.90:10-12 Õpeta meid oma päevi arvestama, et me saaksime targa südame.

D.D.Eisenhoweri aja kasutuse maatriks:

Olulised ja pakilised 30%	Olulised ja mittepakilised 50%
Ebaolulised, aga pakilised 15%	Ebaolulised ja mittepakilised 5%

Kui sa sureksid täna, siis millised sinu „rollid“ sinust maha jäävad?

- ✓ Asendatavad – sinu asemel hakkab sellega tegelema keegi teine.
- ✓ Asendamatud – keegi teine ei saa sinu rolli asendada.
- ✓ Kaduvad – teenis ainult sinu huve, mitte kedagi teist.
- ✓ Igavikulised – Jumala ees õiged ja ühiskonnale kasulikud.

NB! Tuleb suuta ära tunda ja vastu seista ka vaimulikule manipulatsioonile.

Noorte pihid. Kus on piir, mida me peame vanematega rääkima ja mida mitte?

Rääkida tuleks ainult noore enda loal või julgustada noort ennast üles tunnistama.

Näide – Saamuel oli suuteline kuulma Jumala häält juba väikese poisikesena (1.Sa.3.ptk.)

Millal on piht ja mitte lihtsalt *chat* nn sõprade vahel? Kust jookseb piir niisama südamejagamise ja pihi vahel? Ehk kust alates kehtib pihisaladus? Mis neid eristab - konkreetsete punktid.

Pihi eesmärk on selgelt määratletud ja piiritletud ning mõlema osapoole jaoks üheselt mõistetavad. Pihisaladus kehtib ainult pihi või hingehoidliku vestluse raames ja sedagi ordineeritud vaimuliku või tema abilise osas.

Pihi eeldused – konkreetsete patud, mida tunnistatakse ja mida kahetsetakse ning milledest soovitakse meelt parandada.

Lihtsalt vestluse suhtes kehtivad üldised eetilised käitumishormid.

Õp.11:13 Kes käib keelekandjana, reedab saladusi, aga kes on ustava vaimuga, varjab neid.

Õp.20:19 Kes käib keelekandjana, paljastab saladusi: seepärast ära seltsi lobisejaga!

Õp.25:9 Lahenda oma riiuasi ligimesega, aga teise saladust ära ilmuta.

Milline täpselt on pihi vastuvõtja roll? Punktide kaupa.

Peab tundma Jumala sõna, olema empaatiline, oskama esitada suunavaid küsimusi.

Peab paluma Jumalalt tarkust, erapooletut meelsust (vt.1.Ti.5:17-21) ja „unustamise armu“.

Tuleb kõrvaldada kõik segavad faktorid ja garanteerida privaatsus (telefon, kõrvalised isikud).

Tuleb mõista, millised on inimese ootused pihi suhtes ja mis on selle tegelik eesmärk.

Pihile tulija ettevalmistus – eneseanalüüs Jumala sõna ja palvega, soovitatavalt ka paastudes.

Patud – mõtted, sõnad, teod tegemata jätmised.

Kas üks võib sujuvalt teiseks üle minna? Kui see on piiri peal, siis kes ja kuidas peaks sellest märku andma ja selgitama, millisel pinnal parajasti liigutakse?

Hingehoidliku vestluse käigus on see loomulik nähtus, aga selleks peaks alati juba alguses paika panema vestluse eesmärgi, et kumbki osapool saaks toimuvast ühtemoodi aru.

Absolutsioon - kas alati, ja kohe, või on see vahel ka tingimuslik?

Tuleb osata vahet teha, kas tegemist on emotsioonide ventileerimise, eneseõigustamise, teiste süüdistamise, manipulatsiooni, enesehaletsuse või ehtsa kahetsusega?

1.Mo.3:1-13, 21 Pattulangemise lugu ja püüe häbi kinni katta (süü ja häbi on sisemine alarm).

Absolutsiooni saab kuulutada ainult sellele, kes pattu tunnistab, kahetseb ja muutuda tahab.

Õp.28:13 Kes oma üleastumisi varjab, ei jõua sihile, aga kes neid tunnistab ja need hülgab, leiab armu.

Tuleks paluda, et Püha Vaim ärataks üles inimese südametunnistuse ja siduda deemonid.

- Howard Clinebell: 1. Adekvaatne süütunne – reageerib õigesti (vabastav ja tervendav).
2. Neurootiline – pidev (põhjemadamatu) süütunne (alarm töötab valel ajal).
3. Ennast õigustav – tavaliselt ei palu abi ega andestust, aga vabandusi on palju. Otsib õigustusi ja usub, et ta on Jumala poolel. Kaitsemehhanism.
4. Vähetundlik – „kõva süda“. Südametunnistus ei reageeri nii nagu peaks. Hoolimatu.
5. Sotsiaalselt vastutustundetu – kaotab südametunnistuse rahvamassi hulgas. Seda soodustab autoritaarne juhtimine.
6. Väärtustundetu – puudub väärtushinnangute süsteem. Sarnane nr.4-ga, aga probleem on süsteemi puudumine, mitte lihtsalt tundetus. Piir hea ja halva vahel on kadunud lapseas.

NB! Süü ja süütunne ei pruugi käia käsikäes – inimene võib olla süüdi, aga mitte tunda süütunnet ja võib olla süütu, aga tunda ikkagi süütunnet.

Kui inimene on teinud kurja, aga ei tunne kahetsust, siis on ta sotsiopaat või psühhopaat.

Sellel on võimalik „üle doseerida“, tekitades niigi tundlikus inimeses üleliigset süütunnet.

2.Ko.7:8-10 Jumalale meelepärane kurvastus vs maailma kurvastus (meeleheide, masendus).

Dr.David Belgum 75% vaimuhaiglate patsientide haigustest on emotsionaalsete juurtega. Inimesed karistavad ennast haigustega ja psüühikahäired on süütunde väljenduseks.

Jumal ei paku odavat armu patust pöördumata südamega silmakirjatsejale, vaid pakub Jeesuse veres kallist armu sellele, kes kogu südamest kahetseb ja siiralt patust pöördub.

Kui sina ei andesta, siis Jumal ei andesta sulle (Mt.18:21-35; Mt.6:12-14; Lk.6:37).

Kui Jumal ei andesta inimesele, siis pole meil õigust kuulutada talle pattude andestust.

Kahetsusharjutused - kas ja millised? Põhimõtted?

Usuteod, mis näitavad meeleparanduse ehtsust, aga ei teeni välja pattude andestust.

Näide – Jeesus ja abielurikkuja naine, Sakkeus, VT tekitatud kahju hüvitamise seadused.

Piibli lugemine, palve, paast, hinge hügieen, tekitatud kahjude korvamine.

Avalike pattude puhul avalik tunnistus, privaatsete puhul privaatne tunnistus.

Meie individualistlikul ajastul on usu elu privatiseeritud inimese „südame asjaks“

Eesmärk on uute rutiinide väljakujundamine inimese elus, mitte asendustegevustega.

Taastamisprotsess ja selle osad.

Tegelemine probleemi algpõhjustega (tõrjutus, andestamatus, uhkus, perfektsionism, vim, seksuaalne väärkohtlemine – Lehtsaar 2015).

Õpeta andestust vastu võtma Jumala sõna põhjal, mitte toetuma enda emotsioonidele.

Jumala sõna muudab hoiakuid, uskumusi, suhteid, enesehinnangut, maailmapilti jne.

Kuidas peaks pihi vastuvõtja ennast kaitsma?

1. Vaadata kõrvalt ja haletseda (halvustav kaastunne).
2. Hüpata samasse auku ja kannatada koos temaga (samastumine).
3. Hoida kinni, sirutada käsi ja aidata välja (tegelik empaatia).

Kindlasti tuleks enne paluda Jumala tarkust ja kaitset enda mõtete ning emotsioonide üle.

Pärast tuleks paluda, et Jeesuse veri puhastaks kõigest, mis on külge kleepunud.

Kättesaadavuse küsimus, klammerdumine, oma aja kaitsmine, süüdistustega toimetulek, vastutuse võtmine, vaimuanded, idealiseerimine/demoniseerimine.

Vaata hoolega, millal sa oled telefoni teel kättesaadav, millal sa loed e-kirju, millal, kus, kui kaua ja kui sageli oled inimestele kättesaadav.

Tõnu Lehtsaar „Hingehoid“, soovitus hingehoidjatele, et vältida läbipõlemist:

- ✓ Hoia enda lähisuhted korras.
- ✓ Õpi ja arene oma töös (töölane mandumine läbipõlemise sümptomina).
- ✓ Tegele hobidega (rõõm igapäevastest tegevustest).
- ✓ Füüsiline aktiivsus (selle puudumine on paljude ihu- ja hingehädade põhjus).
- ✓ Loe raamatuid (erialaseid ja ilukirjanduslikke).
- ✓ Otsi juhendamist ja konsultatsioone.
- ✓ Suhtle tööalaselt (ära jää üksinda).
- ✓ Leia aega, et olla üksi (et aidata teisi, pead sa esmalt ennast mõistma).
- ✓ Leia aega sõprade ja lähedastega olemiseks.
- ✓ Võta puhkust (mitte ainult tööga mittetegelemist, vaid reaalsel eemal olemist).

Pihi, nõustamise ja hingehoiu erinevused.

1. Piht on ristiusu kirikus talitus, mille käigus vaimulikule tunnistatakse üles patud ja kahetsetakse neid.
2. Nõustamine – professionaalne juhatamine, mis kasutab psühholoogilisi meetodeid, kogudes andmeid, kasutades intervjuerimise tehnikaid. Sellega tegeleb professionaalne nõustaja.
3. Hingehoid – kristlik, pastoraalne ja vaimulik hoolekanne (usuline nõustamine).

„Ilmikhingehoid“ – kristlaste omavaheline mitteformaalne hoolitsus (vt. 1.Mo.4:9).

Koguduse eestpalvetajad peaksid samuti hoidma salajas neile usaldatud palvesoove.

Kuidas end piibellikult kehtestada kui klient üha räägib ühest teemast ning nõ “ketrab” seda, suutmata asja kas analüüsida või muid teemasid arutada. Kuidas armastuses teda õhutada rääkima olulistest asjadest, st kuidas on Sinu praktika? Ehk kuidas kõige parem end kehtestada ja fookust muuta teemade vahel?

Kõigepealt tuleks paika panna vestluse aeg, regulaarsus ja vestluste pikkus ja hingehoidja kättesaadavus (telefon, e-post, sotsiaalmeedia).

Esimeste sessioonide juures tuleb ilmselt lasta inimesel ennast tühjaks rääkida. Alguses tuleb hingehoidjal sageli kannatada „rikkis plaadi“ tõttu ja olla „emotsionaalseks solgiämbriks“.

Oluline on esmalt hoida ja üles ehitada hingehoidlikku suhet, mitte hakata kohe nõustama.

Inimene ei hooli sellest kui palju sa tead, kuni ta ei näe kui palju sa temast hoolid.

Tee kokkuvõtteid räägitust, peegelda, suuna vestlust oma küsimustega, suuna Piibli juurde.

Kuidas tunda ära pihi ja suhtlemisvajaduse erinevusi? Üksildane inimene võib ju pihile tulla puhtalt suhtlemise pärast. Kuidas tabada hetke, et nüüd on piir ja siit lõpeb kristlik pihtimine ja algab vabatahtlik suhtlus?

Piht on kindlalt piiritletud tegevus, millel on oma kindlalt paika pandud rollijaotus.

Õp.25:17 Astugu su jalg harva su sõbra kotta, et ta sinust ei tüdineks ega hakkaks vihkama.

1.Ti.5:13 Kui nad on jõude, harjuvad nad käima mööda maju lobisema ning uudishimulikud.

Klammerduvatele inimestele tuleb ikka ja jälle tuletada meelde vestluse eesmärki.

Kuidas oleks kõige mõistlikum anda pihtivale inimesele tema enda elu kohta tagasisidet? Kas kasutad peegeldavat tagasisidet, rõhutad tugevusi ja tood välja kitsaskohad ning annad Piiblist tuge? Mida veel?

Kõik ülalnimetatud on vajalikud. Empaatiavõime äratamine, kokkulepped.

Valvsus – millises seisundis inimene sinu juurde tuli (iga kord on erinev).

Kuna ollakse „Jumala ees“, siis on oluline peegeldada mõtteid Jumala sõna valguses.

Kuidas tunda ära millised teemad on kas liiga delikaatsed (perekriisid, tervise teemad, seksuaalkäitumine jne) mil peaks kaasama inimese abistamiseks ka näiteks pastori/ muu nõustaja? Kuidas peaks toimima koguduse kommunikatsiooniliin nt palvegrupijuhtide ja pastorige ja harujuhtide vahel? Millal võib inimese lugu edasi rääkida, kui ta on ju usaldanud oma siseinfoga, pastorige, kui tunnen et vajaksin hingehoidjana ise tuge?

Edasi rääkida võib isiku loal või julgustada teda seda koos sinuga tegema, sest miski ei diskrediteeri hingehoidjat kapitaalsemalt ja kiiremini kui pihisaladuse reetmine.

Kui teema käib sul üle jõu, siis otsi võimalust suunata edasi kellegi juurde.

Näide – rehabilitatsiooni keskused, AA, AN; EELK Perekeskus, psühhiaatriline ravi, politsei, naiste varjupaigad, lastekaitse.

Pole mõtet „üle vaimulikustada“ – enne tuleb välistada kõik võimalikud füüsilised põhjused.

Ga.6:1-2; Ro.15:1 Tugevamad peavad kandma nõrgemate nõrkusi, Jeesuse juurde Lk.5:17-26.